Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CINGHIZ ABDULLAEV

BEZNĂ SUB SOARE

Roman

Ediţia a 2-a, revăzută

Traducere, prefaţă şi note de
DUMITRU BALAN

Postfaţă de generalul
VICTOR STĂNCULESCU

IDEEA
EUROPEANĂ

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

K.G.B. şi C.I.A. versus Ceauşescu şi Fidel Castro

Marginalii la romanul *Beznă sub soare*

Prodigiosul şi talentatul scriitor Azerbaigean Cinghiz Abdullaev, după succesul repurtat în România cu thrillerul *Drongo. O eroare admisibilă* (Bucureşti, Editura Paideia, 2004), se prezintă cititorilor noştri cu un nou roman documentaro-ficţional, până nu de mult interzis publicării atât în România, cât şi în Republica Moldova.

Deşi povestirea de faţă, *Beznă sub soare*, este relatată într-un plan oarecum alternativ, operaţiunile propriu-zise privind evenimentele declanşate în România în dramaticul decembrie 1989 (expuse sub forma amintirilor) au o desfăşurare succesivă, precedând în timp organizarea atentatului împotriva lui Fidel Castro, iar liantul comun îl constituie implicarea aceloraşi agenţi K.G.B. Confruntarea sângeroasă a acestora cu echipa comandoului palestinian sau zădărnicirea tentativei de răpire a cadavrelor Ceauşeştilor de pe aeroportul Otopeni de către agenţii chinezi de sub conducerea lui Li Sian conferă acţiunii dinamism şi suspans, caracteristice tuturor romanelor lui Abdullaev.

Acuitatea şi verosimilitatea întâmplărilor zugrăvite sunt atestate de prezenţa în roman a personajelor emblematice din Consiliul Frontului Salvării Naţionale (Ion Iliescu, Petre Roman, Victor Stănculescu, Silviu Brucan ş.a.), de referirile la unele documente, deja istorice, ale vremii, dar şi de dubiile, persistente şi astăzi, izvorâte din secretizarea arhivelor sau, de exemplu, din refuzul prelungit (de peste zece ani) al instanţelor de drept

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

de a permite deshumarea rămăşiţelor pământeşti ale soţilor Ceauşescu, la cererea expresă a lui Valentin Ceauşescu şi a lui Mircea Oprean, soţul Zoei Ceauşescu. Un detaliu semnificativ poate fi şi faptul că înhumarea cadavrelor Ceauşeştilor a avut loc fără înştiinţarea şi fără acordul administraţiei cimitirului Ghencea din Bucureşti. E interesant de consemnat că un fost brancardier, din simplu sergent atunci, a devenit general.

Lectura romanului, instructivă şi antrenantă, îi oferă cititorului avizat posibilitatea să rememoreze momente importante din istoria recentă a lumii contemporane, să compare propriile opinii cu aprecierile autorului cărţii privind asemenea figuri ale momentului precum Kriucikov, Bakatin, Primakov, Gorbaciov, Andrei Kozârev ş.a.

Volumul de faţă constituie o mărturie în plus că serviciile secrete străine au acţionat, ca de altfel şi în alte ţări din fostul bloc răsăritean, pe teritoriul ţării noastre, impulsionând revolta populară. Havel, de exemplu, a afirmat că revoluţia de catifea din 1989, din Cehoslovacia, a fost opera agenţilor K.G.B. şi G.R.U. Iar cunoscutul disident şi politolog rus Vladimir Bukovski, al cărui roman autobiografic *Şi se întoarce vântul...* (Fundaţia Academia Civică, Bucureşti, 2002) mi-a fost dat să-l traduc, la una dintre ultimele sale vizite în România (mai 2006), invitat fiind la emisiunea „În Prim Plan" (realizator Dan Turturică) al postului naţional TVR 1, răspunde astfel la două întrebări esenţiale:

– Domnule Bukovski, cum comentaţi Revoluţia din România, din decembrie 1989?

– Evenimentele din decembrie 1989 din România au fost organizate şi coordonate de K.G.B., din câte ştiu eu.

– Dar de ce a fost sângeroasă, şi nu paşnică precum în alte ţări?

– Dacă Ceauşescu nu a vrut să plece de bună voie, a trebuit forţat.

Două personaje principale ale *Beznei sub soare* (denumire codată a operaţiunii de asasinare a liderului cubanez), Bernardo Urbieta şi generalul K.G.B. Serghei Cernov, şeful său, după participarea la evenimentele din România, primesc ordin să acţioneze pentru înlăturarea de la putere a lui Fidel Castro. Planul elaborat personal de către generalul Cernov fusese aprobat de conducerea superioară a K.G.B.-ului aflată în contact direct şi cu ministrul Afacerilor Externe, Andrei Kozîrev.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Personajele din roman se interferează în dinamica acţiunii cu numeroase personaje fictive (sau poate unele tot reale!) precum agenţii K.G.B. Nilin, Dancenko, Maximov, Irina, Joachin, Dravinski, Manuel Vales (racolat din spionajul cubanez), agenta dublă Ines Contreras, slujind cu abnegaţie şi spionajul rus şi pe cel cubanez, agenţii C.I.A. Roger Robinson, Otilio Silveira, domnişoara Summers, Brown, Bob Williams, Trentini, Lehmann, agenţii spionajului cubanez Alfredo Barros, Ramon, Jose ş.a.

Pentru înlăturarea lui Fidel Castro sunt angajate cele două faimoase servicii secrete ale lumii K.G.B. şi C.I.A.; Abdullaev zugrăveşte cu o deosebită plasticitate întâlnirea din Mexic între foştii rivali, generalul K.G.B. Serghei Cernov şi colonelul C.I.A. Paul Biksby. Acest episod din paginile cărţii (fictiv sau real?) a fost precedat în realitate de prima întâlnire care a avut loc între reprezentanţii C.I.A. şi K.G.B. în septembrie 1989 la Santa Monica, în California, cu puţin înainte de căderea Zidului Berlinului.

Operaţiunea în sine, soldată în final cu un imprevizibil eşec, ridică, pe de o parte, problema patologiei sistemului dictatorial din Cuba (cu dese referiri la cultul deşănţat al personalităţii lui Ceauşescu) şi, pe de altă parte, problema moralităţii, în multe cazuri, eufemistic vorbind, îndoielnice, a serviciilor secrete (în scopul menţinerii secretului total asupra acţiunii *Beznă sub soare* sunt săvârşite şi crime oribile, cu victime nevinovate, uneori, chiar din rândul ofiţerilor acestor servicii).

Acţiunea prezentului thriller politic, fascinant şi tulburător, se desfăşoară în diferite oraşe precum Madrid, Toledo, Paris, Bucureşti, Târgovişte, Ciudad de Mexico, Moscova, Merida, prilej pentru autor de a surprinde, cu fineţea observatorului atent şi a călătorului împătimit, obiceiurile şi comportamentul localnicilor. Naraţiunea istorico-poliţistă are şi o vădită tentă social-psihologică.

Alternanţa celor două subiecte, să le numim convenţional românesc şi cubanez, imprimă, într-un fel subtil (în cazul primului făcând apel la amintiri, documente sau evocări oarecum comparative), un ritm alert şi incitant întregii povestiri. Din complexa şi sufocanta reţea de cauze şi efecte ale evenimentelor româneşti declanşate în decembrie 1989, Cinghiz Abdullaev extrage conexiuni verosimile, subliniind, în ansamblu corect, rolul major jucat de diferite personalităţi care au facilitat prăbuşirea sistemului totalitar ceauşist. Un rol hotărâtor, de primă importanţă şi decisiv,

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

l-a avut generalul Victor Stănculescu, fapt ce m-a determinat să-i solicit o postfaţă la prezenta carte. Acum, când aştern aceste rânduri pe hârtie, încă n-am primit textul promis, dar, în consonanţă cu profilul generalului, conturat de Abdullaev, se cuvin reamintite două episoade cruciale. Stănculescu este chemat în dimineaţa zilei de 22 decembrie 1989 la Comitetul Central al partidului, unde Nicolae Ceauşescu îi cere generalului să preia conducerea armatei după sinuciderea ministrului Vasile Milea. Aflând că spre clădirea Comitetului Central se îndreaptă două regimente, unul de tancuri şi altul mecanizat, noul ministru îi ordonă căpitanului Marius Tufan, de la grupa de transmisiuni a armatei, aflată în sediul C.C., să comunice „numaidecât ordinul meu să se întoarcă în cazărmi". Apoi, Victor Stănculescu a venit la Nicolae Ceauşescu şi-i raportează că unităţile sunt pe drum şi speră că vor ajunge la timp, dar ţinând cont de presiunea crescândă din piaţă, îi sugerează că ar fi mai bine să părăsească sediul. Sfatul a fost urmat şi soţii Ceauşescu fug, îmbarcaţi în grabă într-un elicopter, de pe clădirea C.C., scenă la care am fost martor personal, cocoţat pe gardul de fier din faţa Consiliului de Stat (în stânga aripei fostului Palat Regal).

Fuga dictatorului a permis ocuparea fără incidente a sediului C.C. de către masele de manifestanţi.

Într-o secvenţă video, înregistrată la procesul Ceauşeştilor de la Târgovişte, prezentată la Televiziunea Română, doar la doi ani după eveniment, dictatorul afirma că a fost împins să părăsească sediul puterii de către un trădător.

Importantă e şi nota telefonică nr. 38 expediată de generalul locotenent Victor Atanasie Stănculescu de la sediul Ministerului Apărării Naţionale, pe 22 decembrie 1989, la ora 13.30:

„Unităţile militare de pe întreg teritoriul ţării se retrag în cazărmi, în ordine şi calm, fără a se lăsa provocate, dezarmate sau dispersate. Unităţile care sunt angajate în faţa comitetelor judeţene de partid vor calma spiritele, fără să tragă, după care se retrag în cazărmi. În unităţi se va organiza apărarea cazărmilor şi a tuturor obiectivelor militare".

Exact cu două ore înainte, generalul locotenent Ilie Ceauşescu, fratele dictatorului, transmitea nota telefonică nr. 37 din 22 decembrie 1989, ora 11.30:

„Toate unităţile militare să se considere în stare de luptă şi să acţioneze conform «Stării de necesitate»".

Este evident contrastul dintre cele două note telefonice.

Libris.RO Respect pentru oameni și cărți

Armata şi personal generalul Victor Atanasie Stănculescu au forţat căderea regimului Ceauşescu, evitând un extrem de probabil şi îngrozitor masacru al populaţiei civile şi, demn de remarcat, a evitat amestecul în politică. E interesant că Ion Iliescu şi alte persoane, care au preluat puterea în după-amiaza zilei de 22 decembrie, s-au deplasat la sediul Ministerului Apărării, la Victor Atanasie Stănculescu.

E total absurdă azi tracasarea prin tribunale a bravului ostaş al armatei române, faţă de care contemporanii ar trebui să manifeste o permanentă recunoştinţă.

Dar cine este de fapt autorul cărţii de faţă? Pentru acei care n-au putut lectura primul roman al scriitorului azerbaigean, tradus în limba română, voi reaminti că renumitul maestru al slovei scrise, ale cărui cărţi alcătuiesc, după cum afirmă critica literară „o enciclopedie a spionajului contemporan", este o personalitate de anvergură mondială.

Cinghiz Akifovici Abdullaev s-a născut la Baku, la 7 aprilie 1959, într-o familie de intelectuali de elită. Este deţinătorul a trei licenţe universitare, doctor în drept. Cunoaşte cinci limbi. Este membru de onoare al Academiei naţionale, secretar al Uniunii Scriitorilor din Azerbaigean, membru în Comitetul Executiv al Uniunilor de Scriitori din C.S.I., vicepreşedinte al Filialei P.E.N.-clubului din Azerbaigean. A practicat boxul, este maestru al sportului la tir. Tirajul cărţilor lui Abdullaev depăşeşte cifra de 20 de milioane exemplare. Este autorul a peste 600 de cărţi, publicate în 24 de ţări, în 17 limbi ale lumii. Conform unui rating al popularităţii, se află printre primii trei scriitori cu cel mai mare număr de cititori din spaţiul Comunităţii Statelor Independente.

Detectivul Drongo din numeroasele sale romane poliţiste a intrat în faimoasa galerie de nume celebre, precum comisarul Maigret (din romanele lui Georges Simenon), detectivii Hercule Poirot (Agatha Cristie) sau Philip Marlowe (Raymond Chandler).

Cu o bogată şi extraordinară biografie, care ar putea constitui izvorul unor noi romane, Abdullaev a lucrat la Ministerul Industriei Aviatice din U.R.S.S., la Ministerul Apărării, la contraspionajul militar sovietic G.R.U., la Comitetul Central al Partidului Comunist din Azerbaigean etc. Ca şef al Secţiei cu misiuni speciale a călătorit în diverse ţări din Europa, Africa precum şi în Afganistan. S-a evidenţiat în mod deosebit într-o operaţiune extrem de periculoasă din Angola, unde a participat la eliberarea unor comandanţi angolezi căzuţi prizonieri. (Au scăpat cu